

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobce: **P. K.**
zastoupen advokátem Mgr. Petrem Miketou
sídlem Jaklovecká 1249/18, 710 00 Ostrava – Slezská Ostrava

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 9. 2022, č. j. MPSV-2022/153765-923, sp. zn. SZ/MPSV-2022/141839-923, ve věci příspěvku na živobytí,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanoveného zástupce žalobce Mgr. Petra Mikety, advokáta, sídlem Jaklovecká 1249/18, Ostrava, **se určuje** částkou ve výši 7 865 Kč a bude mu vyplacena z účtu Krajského soudu v Ostravě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Shodu s prvopisem potvrzuje M. R.

I. Specifikace věci

1. Žalobou podanou dne 16. 9. 2022 žalobce brojí proti výše specifikovanému rozhodnutí žalovaného (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto jeho odvolání směřující proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky v Ostravě, ze dne 1. 8. 2022, č. j. 410387/2022/OOI (dále jen „rozhodnutí správního orgánu prvního stupně“, resp. „správní orgán prvního stupně“), na jehož základě byla zamítnuta žádost žalobce o příspěvek na živobytí ve smyslu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).
2. Konkrétně se jedná o vyhodnocení otázky, zda žalobce doložil správnímu orgánu potřebné dokumenty k posouzení stavu hmotné nouze, resp. toho, zda žalovaný disponoval dostatečnými údaji k meritornímu posouzení nároku žalobce.
3. Soud pro přehlednost uvádí, že žalobce napadl jedinou žalobou tři samostatná rozhodnutí žalovaného o dávkách pomoci v hmotné nouzi, a to ve věci příspěvku na živobytí, doplatku na bydlení a dávky mimořádné okamžité pomoci. Řízení o příspěvku na bydlení je vedeno u zdejšího soudu pod sp. zn. 18 Ad 33/2022. Usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 10. 2022, č. j. 8 Ad 33/2022-16, bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí ve věci dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu vhodnosti a přehlednosti vyloučeno k zaměstnanému projednání (výrok I.), přičemž věc je vedena u zdejšího soudu pod sp. zn. 18 Ad 38/2022; řízení o žalobě proti rozhodnutí ve věci dávky doplatku na bydlení bylo výrokem II. téhož usnesení taktéž vyloučeno k samostatnému projednání a věc je vedena u zdejšího soudu pod sp. zn. 18 Ad 39/2022.

II. Relevantní skutková zjištění vycházející z obsahu správního spisu

4. Dne 20. 6. 2022 žalobce podal na příslušném tiskopise Úřadu práce České republiky žádost o příspěvek na živobytí, v němž mj. za společně posuzovanou osobu označil svého nezletilého syna M. K.. Součástí tiskopisu je též poučení o dokumentech, jež má žadatel doložit.
5. Správní orgán na základě žádosti žalobce do správního spisu založil listiny, jimiž disponoval z dřívějších řízení, které vedl o žádostech žalobce o dávky hmotné nouze, takto:
 - výrok rozsudku Okresního soudu v Ostravě vydaného v opatrovnické věci nezletilého M. K., na jehož základě bylo zvýšeno výživné pro nezletilého stanovené matce na částku 2 000 Kč měsíčně s účinností od 1. 4. 2013;
 - výrok rozsudku Okresního soudu v Ostravě vydaného v opatrovnické věci nezletilého I. K., narozené X, dcery žalobce, na jehož základě byla schválena dohoda rodičů o svěření nezletilé do péče matky s tím, že se otec/žalobce zavázal hradit výživné pro nezletilou ve výši 200 Kč měsíčně s účinností 1. 3. 2014;
 - výrok rozsudku Okresního soudu v Ostravě vydaného v opatrovnické věci tehdy nezletilého A. Š., narozeného X, syna žalobce, svěřeného do pěstounské péče, na jehož základě bylo otcí/žalobci stanoveno výživné pro tehdy nezletilého v částce 500 Kč měsíčně na účet příslušného úřadu práce;

- výpisy z katastru nemovitostí, z nichž se podává vlastnické právo nezletilého syna žalobce M. k pozemku, jehož součástí je stavba bez čp/če – garáž, v k. ú. X, zapsáno na LV č. X vedeném Katastrálním úřadem pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště X; jakož i k bytové jednotce v k. ú. X (včetně spoluvlastnického podílu na parcele a společných částech domu a pozemku) zapsáno na LV č. X, resp. X, vedeném Katastrálním úřadem pro Moravskoslezský kraj, katastrální pracoviště X;
- výpis z účtu vedeného u České spořitelny, a. s. za období listopadu 2021, jehož majitelem je žalobce;
- sdělení mBank S.A., organizační složka z ledna 2021, z něhož se podává, že žalobce je majitelem běžného a spořicího účtu vedeného u daného ústavu;
- smlouva o nájmu bytu č. 4.4 na adrese X, kterou žalobce jako nájemce uzavřel dne 14. 9. 2021 (jedná se o byt, který žalobce s nezletilým obývá – *poznámka soudu*, dále pro zjednodušení též jen „byt č. 4.4.“);
- evidenční list pro výpočet měsíčních úhrad z bytu a úhrad za plnění poskytovaná s užíváním bytu č. 4.4. ze dne 21. 1. 2022 s platností od 15. 9. 2021 podepsaný pronajímatelem (nikoliv žalobcem jako uživatelem bytu – *poznámka soudu*).

6. Správní orgán prvního stupně vyzval žalobce dne 27. 6. 2022 k tomu, aby se dostavil k osobnímu jednání k odstranění nedostatků v žádosti o příspěvek na živobytí, případně k doplnění informací v žádosti, a to ve lhůtě 8 dnů, o posléze specifikované dokumenty; výzvou byl žalobce rovněž poučen ve smyslu § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi o tom, že v případě nesplnění povinností dle výzvy, může být dávka nepřiznána. Žalobce měl k výzvě doložit následující údaje:

- podepsané příložené „základní poučení“ za žalobce a nezletilého M.;
- podepsané příložené „základní poučení o právech a povinnostech“ za žalobce a nezletilého M.;
- podepsané příložené seznámení žalobce s výpočtem v místě obvyklém za služby spojené s užíváním bytu;
- podepsané příložené seznámení žalobce s výpočtem v místě obvyklého nájemného;
- podepsaný příložený doklad o výši měsíčních příjmů za měsíce březen 2022, duben 2022 a květen 2022 za nezletilého M. (výživné stanovené rozsudkem);
- podepsaný příložený doklad o výši měsíčních příjmů žalobce za měsíce březen 2022, duben 2022 a květen 2022;
- podepsaný příložený doklad o výši měsíčních příjmů nezletilého M. za měsíce březen 2022, duben 2022 a květen 2022 (výživné stanovené rozsudkem);
- v případě poklesu příjmů v domácnosti doklady o výši měsíčních příjmů za žalobce a nezletilého M. za měsíc červen 2022;
- doložení příjmů, ze kterých byly hrazeny náklady na bydlení a základní životní potřeby rodiny;
- podepsané a vyplněné příložené prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění žalobcem a za syna M.;
- podepsané a vyplněné příložené prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech za žalobce a za nezletilého M.;
- podepsaný a vyplněný příložený formulář „Informace o užíváním bytu“;
- podepsané a vyplněné příložené prohlášení o nutnosti dietního stravování (v případě potřeby za sebe i syna);

- sdělení pronajímatele bytu o sazbě a jističích elektrické energie;
- platný evidenční list podepsaný pronajímatelem, ale i žalobcem jako uživatelem bytu;
- doklady o úhradách na bydlení za měsíce březen 2022, duben 2022, květen 2022 (příp. i červen 2022);
- kompletní výpisy z účtu č. X a X za období březen 2022 až květen 2022 či doklad o zrušení těchto účtů;
- smlouvu o založení účtu č. X a kompletní výpisy z tohoto účtu za období březen 2022 až květen 2022;
- smlouvu o založení bankovního účtu č. X nezletilého M. a kompletní výpisy z účtu za období od března do května 2022;
- doklad o užívání majetku nezletilého M. (nemovitost vedená na LV č. X; garáž – poznámka *soudu*) ke zvýšení příjmu společně posuzovaných osob, příp. odůvodní toho, proč daný majetek není ke zvýšení příjmů společně posuzovaných osob využíván;
- v případě, že došlo ke změně využívání majetku nezletilého M. (vedeno na LV č. X, X; bytová jednotka na adrese N. – *poznámka soudu*), doložení způsobu užívání ke zvýšení příjmu společně posuzovaných osob, příp. odůvodní, proč není majetek ke zvýšení příjmů společně posuzovaných osob využíván.

7. Žalobce v návaznosti na výzvu ze dne 27. 6. 2022 doručil dne 28. 6. 2022 správnímu orgánu prvního stupně tyto listiny:

- smlouvu o nájmu bytu č. 46 na adrese N., jehož vlastníkem je nezletilý M. K. Smlouva byla uzavřena mezi nezletilým M. jako pronajímatelem a JUDr. A. K., matkou žalobce dne 1. 11. 2013, přičemž „poplatek za užívání bytu“ není stanoven „po dobu nejméně 10 let“ z důvodu nutné rekonstrukce bytu ve výši cca 500 000 Kč, kterou se zavázala hradit nájemkyně;
- kopii příjmových dokladů z 27. 1. 2022, 28. 2. 2022, 30. 3. 2022 a 30. 4. 2022 znějících vždy na částku 16 000 Kč, které JUDr. A. K. poskytla žalobci s účelem platby „úhradu nájmu bytu č. 4.4. na adrese na adrese O.“, včetně výpisu z účtu vedeného u ČSOB, a.s. na jméno A. K., z nichž je patrná odchozí platba ve prospěch účtu pronajímatele žalobce ve výši vždy 16 000 Kč označená předmětem „nájem P. K.“, a to na měsíce leden až duben 2022; a kopie příjmového dokladu ze dne 9. 5. 2022 znějící na částku 909 Kč s účelem platby „vyúčtování služeb bytu 4.4. za období od 15. 9. 2021 do 31. 12. 2021“;
- prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech žalobce učiněné na příslušném tiskopise úřadu práce;
- doklad o výši měsíčních příjmů za měsíce duben 2022, květen 2022 a červen 2022 za žalobce – na příslušném tiskopise úřadu práce, z něhož vyplývá nulový příjem žalobce za dané období;
- doklad o výši měsíčních příjmů za měsíce březen 2022, duben 2022 a květen 2022 za nezletilého M. – na příslušném tiskopise úřadu práce, z něhož vyplývá příjem nezletilého ve formě výživného ve výši 2 000 Kč měsíčně za dané období;
- první stranu vyplněného tiskopisu „Informace o užívaném bytu“;
- evidenční list ze dne 15. 9. 2021 podepsaný pronajímatelem (podpis žalobce absentuje – *poznámka soudu*);

- tiskopis „prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění vyplněný žalobcem tak, že v kolonce C – informace o dětech, vůči nimž je stanovena vyživovací povinnosti a splnění této povinnosti, je uvedena I. K., přičemž do kolonky „dluh“ je připsáno „nepodstatné“, dále pak A. Š., u dluhu uvedeno „nepodstatné“. V poučení připojeném na tiskopise je specifikováno, že je zapotřebí uvést výši dlužného výživného vůči nezletilému dítěti, u zletilého dítěte, výši dluhu vzniklého v době nezletilosti;
 - tiskopis „Souhlas s předáváním rodného čísla České poště“;
 - printscreen mobilního bankovníctví blíže nespecifikovaného účtu s účetním zůstatkem 15,70 Kč a s pohybem na účtu za měsíc březen 2022 až květen 2022 vždy ve výši 0 Kč;
 - výpis z účtu vedeného u České spořitelny, a. s. č. X za měsíc březen 2022 až květen 2022 nevykazujícím žádný pohyb a účetní zůstatek vždy 15,70 Kč;
 - výpis z účtu vedeného u České spořitelny, a. s. č. X za měsíc březen 2022 až květen 2022 nevykazujícím žádný pohyb a účetní zůstatek vždy 0 Kč;
 - podepsaný formulář „Základní poučení“ za sebe i nezletilého a „Základní poučení o právech a povinnostech“ za svou osobu;
 - vyjádření ohledně bytové jednotky ve vlastnictví nezletilého M. nacházející se na adrese X (LV X, X, k. ú. X) uvádějící, že byt syn dostal darem, byt je využíván dárkyní, která byt rekonstruovala na své náklady v hodnotě asi 500 000 Kč, „které jsou redukovány měsíční částkou“, s tím, že byt nemůže bez souhlasu soudu prodat.
8. Správní orgán do spisu založil tiskopis ze dne 29. 6. 2022 „Prohlášení o stanovení vyživovací povinnosti a jejím plnění“, jež sám vyplnil na základě údajů zjištěných z úřední povinnosti (výživné pro A.Š. svěřeného do pěstounské péče splatné k rukám příslušného úřadu práce), z něhož vyplývá, že žalobce má k měsíci květnu 2022 dluh na výživném pro syna A. Š. v celkové výši 10 850 Kč.
9. Spisový materiál dále obsahuje záznam ze sociálního šetření konaného dne 30. 6. 2022.
10. Správní orgán dne 27. 6. 2023 vznesl dotaz směrem k příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) za účelem zjištění, jak je využíván majetek nezletilého M. (bytová jednotka zapsána na LV č. X, resp. č. X k. ú. X a garáž zapsána na LV č. X k. ú. X). Reakcí je přípis OSPOD ze dne 30. 6. 2022 sdělující, že nevedou spisovou dokumentaci nezletilého.
11. Žalobce byl dne 13. 7. 2022 vyrozuměn o možnosti seznámit se a vyjádřit k podkladům rozhodnutí. Na výzvu reagoval žalobce dne 14. 7. 2022 žádostí o zaslání „podkladů v předmětné věci, které se nachází ve spisové dokumentaci, mimo dokumentaci, kterou předložil“, na což správní orgán reagoval dne 20. 7. 2022 sdělením, podle něhož žalobce nemá právo na zaslání kopie spisu či jeho části. Správní orgán též žalobce informoval o časech, kdy může své právo nahlížet do spisu a vyjádřit se realizovat, čehož žalobce nevyužil, přičemž dne 21. 7. 2022 poukázal na nastupující pandemii a obavy ze zvýšení možnosti šíření viru a „onemocnění epidemií Covid kentaur“.
12. Správní orgán rozhodl v prvním stupni dne 1. 8. 2022, přičemž žádost žalobce o dávku příspěvek na živobytí zamítl, neboť žalobce nedoložil ve lhůtě požadované doklady.

13. Rozhodnutí správního orgánu prvního stupně ze dne 1. 8. 2022 žalobce napadl odvoláním, v němž namítl, že jej měl správní orgán vyzvat k doplnění žádosti, pokud v ní něco chybělo. Doplnil, že se nachází v tíživé sociální situaci a nezbyvá mu než „závidět romským občanům, jak v době inkasovaných dávek a poukázek na stravu ve velkém nakupují v prodejnách Albert a Kaufland a využívají taxi služby nebo svá vozidla“ (uvozovky doplněny soudem“). Svůj nárok řádně uplatnil a doložil.
14. O odvolání rozhodl žalovaný napadeným rozhodnutím, v němž zopakoval, že žalobce nereagoval v plném rozsahu na výzvu příslušného úřadu ze dne 27. 6. 2022, přičemž byl poučen o následcích nedoložení všech podkladů k prokázání stavu hmotné nouze.

III. Obsah žaloby

15. Žalobce napadené rozhodnutí sporuje žalobou ze dne 16. 9. 2022 a současně žádá o ustanovení právního zástupce za účelem doplnění žaloby. Dne 12. 10. 2022 žalobce soudu společně s vyplněným prohlášením o osobních, majetkových a výdělkových poměrech dokládá i evidenční list bytu ze dne 15. 9. 2021, opatřený jeho podpisem.
16. V doplnění žaloby ze dne 29. 11. 2022 žalobce prostřednictvím svého právního zástupce uvádí, že výčet požadavků ve výzvě ze dne 27. 6. 2022 byl obsáhlý, přičemž značnou část dokumentů již měl správní orgán k dispozici. Dle žalobce měl správní orgán k dispozici z úřední činnosti dostatek podkladů, na základě kterých mohl meritorně žádost žalobce posoudit a rozhodnout. Napadené rozhodnutí proto považuje za nezákonné a navrhuje jeho zrušení.
17. K žalobě doložil výpověď smlouvy o vedení účtů č. X a X a výpis z tohoto účtu za období 25. 1. 2013 do 31. 10. 2022.

IV. Vyjádření žalovaného

18. Žalovaný v obsáhlém svém vyjádření rekapituluje průběh správního řízení a nadále zastává názor, že žalobce ani přes výzvu nedoložil potřebné doklady k doložení svých celkových sociálních a majetkových poměrů. Navrhuje zamítnutí žaloby pro nedůvodnost.

V. Další průběh řízení

19. K žádosti žalovaného bylo řízení usnesením ze dne 15. 12. 2022 přerušeno, neboť ve věci probíhalo přezkumné řízení. Usnesením ze dne 3. 5. 2023 bylo v řízení pokračováno.

VI. Replika žalobce

20. Ve vyjádření ze dne 4. 4. 2023 žalobce uvádí, že úřad práce zneužívá své pravomoci a diskriminuje jej. K podání dokládá četné listiny (datované převážně po dni vydání napadeného rozhodnutí), jejichž obsahem jsou zejména stížnosti žalobce na postup úřadu práce, resp. jeho konkrétních zaměstnanců adresované rozličným institucím.

21. Mezi listinami tvořícími přílohu podání žalobce se nachází mj. i nedatovaný dokument (viz přílohová obálka: přílohy žalobce A-D), jímž žalobce udělil souhlas, aby „státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, existenci bankovního účtu, včetně obrátů na něm“ (dále v textu pro zjednodušení jen „zproštění mlčenlivosti“ či dle kontextu jen „souhlas“), z něhož nebylo patrné, kdy byl doručen správnímu orgánu.
22. Součástí doložených listin je i e-mailová korespondence žalobce se zástupcem pronajímatele z ledna 2023, z něhož vyplývá, že úřad práce kontaktoval pronajímatele žalobce za účelem zjištění distribuční sazby a velikosti jističů v bytě č. 4. 4.

VI. Jednání soudu

23. Ve věci bylo jednáno dne 30. 5. 2023; u jednání strany setrvaly na svých procesních stanoviscích.
24. Jednání bylo odročeno za účelem doplnění dokazování. Strany byly vyzvány k doložení dokladu o tom, kdy byl správnímu orgánu doručen ze strany žalobce podepsaný dokument týkající se zproštění mlčenlivosti ve vztahu k bankovním institucím.
25. Před odročeným jednáním žalovaný doručil soudu doklad o tom, že listina obsahující zproštění mlčenlivosti byla ze strany žalobce doručena žalovanému dne 23. 2. 2022.
26. U odročeného jednání konaného dne 13. 6. 2023 právní zástupce žalobce navrhl vyhovění žaloby, přičemž zdůraznil, že po žalobci byly opakovaně žádány informace, které již měl správní orgán k dispozici. Dle jeho názoru nelze jednotlivé žádosti žalobce posuzovat izolovaně a je nutné zohlednit celý jeho případ a jeho majetkové poměry. Správní orgán měl v poučení vysvětlit, z jakého důvodu určitý doklad požaduje, a nikoliv obecným způsobem žalobce vyzvat k dokladům a informacím, kterými správní orgán již disponoval. Poučení ohledně předložení informací a dokumentů považuje žalobce za příliš obecné.
27. Pověřená zástupkyně žalovaného zdůraznila, že každá žádost je posuzována konkrétně ve vztahu k příslušnému rozhodnému období a celkovým sociálním a majetkovým poměrům žadatele, resp. s ním společně posuzovaných osob. Poukázala na skutečnost, že kdyby žadatel využil možnosti a osobně se na úřad práce dostavil, pracovníce by mu pomohla nedostatky podání žádostí odstranit.

VII. Posouzení věci krajským soudem

28. Krajský soud shledal žalobu přípustnou, podanou oprávněnou osobou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“) a včasnou (§ 72 odst. 1 s. ř. s.). O žalobě krajský soud rozhodl vycházející ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), tj. ke dni 1. 9. 2022.
29. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné. Při přezkumu přitom respektuje vymezené žalobní body (§ 75 odst. 2 věta první zákona s. ř. s.).

30. **Žaloba není důvodná.**

31. Krajský soud nejprve shrnuje relevantní právní úpravu dopadající na souzenou věc.
32. Ustanovení § 21 zákona o pomoci v hmotné nouzi, obecně vymezuje podmínky nároku na příspěvek na živobytí. Dle jeho odstavce prvního má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a) téhož zákona, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
33. Dle § 10 odst. 2 je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku, je u opakujících se dávek (tedy i dávka příspěvku na živobytí, jak je tomu v souzené věci) období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci (...).
34. Dle § 49 odst. 1 písm. a) téhož zákona jsou žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby povinny osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Dle odstavce pátého citovaného ustanovení pak platí, že nesplní-li osoba (...) ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti (...), může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.
35. Ustanovení § 72 odst. 1 a odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi pak detailně vymezuje náležitosti žádosti o dávku v hmotné nouzi. Dle odstavce prvního žádost o dávku má obsahovat kromě náležitostí stanovených správním řádem a) skutečnosti prokazující nezaopatřenost dítěte, je-li to pro nárok na dávku nebo její výši potřebné, b) prohlášení žadatele, že jeho celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mu neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami, c) určení, jakým způsobem by měla být dávka vyplácena, popřípadě vyplácena, d) údaj o počtu osob, které užívají byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení společně se žadatelem o dávku. Odstavec druhý daného ustanovení se týká společně posuzovaných osob, přičemž žádost o dávku má dále obsahovat obsahuje, posuzují-li se pro nárok na dávku spolu s žadatelem společně posuzované osoby, a) údaje o tom, kdo je společně posuzovanou osobou, b) jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, rodná čísla společně posuzovaných osob, rodinný stav a adresu místa jejich trvalého pobytu, c) prohlášení společně s ním posuzovaných osob, že jejich celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jim neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.
36. Konkrétní náležitosti žádosti o dávku příspěvku na živobytí jsou vymezeny v § 72 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, dle něhož k žádosti o příspěvek na živobytí musí být dále přiloženy tyto doklady: a) doklady o výši příjmu žadatele a společně s ním posuzovaných osob v rozhodném období; b) doklad o tom, že byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení jsou užívány na základě smlouvy, rozhodnutí nebo jiného právního titulu; c) doklad o podlahové ploše bytu nebo jiného než obytného prostoru; d) doklady, na základě kterých je možné získat údaje potřebné k hodnocení standardů kvality bydlení stavby pro individuální či rodinnou rekreaci nebo jiného než obytného prostoru podle § 33b, e) doklad o výši a úhradě nájemného, popřípadě o výši obdobných nákladů spojených s vlastnickou

formou bydlení, družstevní formou bydlení nebo jinou než nájemní, družstevní nebo vlastnickou formou bydlení, f) doklad o výši pravidelných úhrad za služby bezprostředně spojené s užíváním bytu, jiného než obytného prostoru nebo ubytovacího zařízení a rozpis těchto služeb, g) doklad o výši úhrady za dodávku elektrické energie a plynu, případně dalších druhů paliv, a rozpis těchto energií, h) doporučení odborného lékaře o nutnosti dietního stravování, i) doklad o plnění soudem stanovené výživovací povinnosti vůči nezletilému dítěti, případně o výši dluhu na výživném.

37. Již z výše citovaných ustanovení plyne nejen základní povinnost správního zkoumat relevantní příjem žadatele o dávku, resp. společně posuzovaných osob, a jeho výdaje na jedné straně, avšak též povinnost žadatele, resp. společně posuzovaných osob, osvědčit rozhodné skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku na straně druhé, to vše v rozhodném období, které je v případě, že žalobce, jenž žádost podal v měsíci červnu 2022, vymezeno obdobím měsíců března, dubna a května roku 2022. Povinnost správního orgánu zjistit skutečný stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti je dána primárně § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Správní orgán má též možnost zjišťovat potřebné skutečnosti od jiných osob či orgánů, což prokazatelně i činil (srovnej § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi a dále bod 49 tohoto rozsudku). Správní řízení je obecně ovládáno zásadou vyšetřovací a zásadou materiální pravdy. To znamená, že správní orgán musí být aktivní při zjišťování podmínek pro nárok na dávky v hmotné nouzi a nemůže pasivně vyjít jen z údajů předložených žadatelem, který z důvodu svého zájmu, ať již vědomě, nebo nevědomě, všechny podstatné informace neuvede. Stejně tak však i žadatel nemůže být pasivní a očekávat aktivitu jen ze strany správního orgánu a musí aktivně plnit povinnosti dané zvláštními zákony, v tomto případě zákonem o pomoci v hmotné nouzi (srovnej rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 6. 2016, č.j. 20 Ad 53/2015-26).
38. Krajský soud předesílá, že již v předtištěném formuláři žádosti, na němž žalobce svou žádost o příspěvek na živobytí uplatnil, byl žalobce poučen o tom, jakými informacemi má svou žádost podpořit, a to v souladu s § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi.
39. Dalšího poučení o základních právech se žalobci dostalo v listině označené jako „Základní poučení“, kterou žalobce k výzvě správního orgánu ze dne 27. 6. 2022 za sebe i nezletilého M. správního orgánu dne 28. 6. 2022 dodal, přičemž podpisem stvrdil, že se s obsahem seznámil. Tento dokument obsahuje informace například o definici rozhodného období, následcích či vlivu dluhu žadatele na výživném na možnou výši žádané dávky, jakož i o povinnostech žadatele osvědčit rozhodné skutečnosti, včetně následků nesplnění této povinnosti.
40. Žalobce dále stvrdil svým podpisem i navazující poučení na listině „Základní práva a povinnosti žadatele o dávku“, rovněž dne 28. 6. 2023, obsahující mj. informaci o povinnosti žadatele osvědčit rozhodné skutečnosti, včetně následků nesplnění takové povinnosti.
41. Vzhledem k tomu, že žádost žalobce neobsahovala veškeré potřebné informace potřebné pro osvědčení nároku na dávku, vyzval správní orgán žalobce dne 27. 6. 2022 k doložení údajů potřebných k posouzení nároku žalobce na žádanou dávku. Tato výzva vymezila podklady, které správní orgán po žalobci požadoval za účelem osvědčení rozhodných údajů (srovnej bod 6 tohoto rozsudku). Správní orgán k předmětné výzvě přiložil i tiskopisy, které bylo

zapotřebí žalobcem vyplnit a dodat. Ve výzvě správní orgán rovněž specifikoval období, za které relevantní údaje požaduje, či konkrétní čísla účtů a listů vlastnictví.

42. Na výzvu žalobce reagoval přípisem ze dne 28. 6. 2022, k němuž doložil určité listiny (srovnej bod 6 tohoto rozsudku).
43. Jednoduchým porovnáním obsahu výzvy ze dne 27. 6. 2022 s podklady doloženými žalobcem dne 28. 6. 2022 (body 6 a 7 tohoto rozsudku) lze dospět k poměrně jednoznačnému závěru, že žalobce na výzvu nereagoval „plnohodnotně“; jinými slovy, žalobce doložil toliko část žádaných údajů, přičemž některé nedoložil vůbec. Konkrétně v jeho reakci absentovalo následující:
- a) doklad o měsíčních příjmech žalobce za měsíc březen 2022;
 - b) příjmy, ze kterých byly hrazeny náklady na bydlení a základní životní potřeby rodiny;
 - c) prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech syna M.;
 - d) druhá strana tiskopisu informace o užívaném bytu;
 - e) sdělení pronajímatele o sazbě a jističích eklektické energie;
 - f) evidenční list podepsaný žalobcem;
 - g) využívání majetku nezletilého syna uvedeného na LV č. X („garáž“), ke zvýšení příjmu společně posuzovaných osob;
 - h) kompletní výpisy z účtů X a X za období měsíce března až května 2022, případně smlouva o jejich zrušení;
 - i) smlouva o založení účtu bankovního účtu č. X nezletilého M. a účtu č. X žalobce.
44. Stěžejní žalobní námitkou žalobce je, že správní orgán v době svého rozhodování disponoval již všemi potřebnými informacemi k posouzení nároku žalobce na dávku, a to z předchozích řízení, které s žalobcem vedl, přičemž jeho žádost nelze posuzovat izolovaně.
45. Dlužno konstatovat, že předtím, než správní orgán adresoval žalobci výzvu ze dne 27. 6. 2022, resp. paralelně s výzvou, sám zajišťoval z úřední činnosti podklady k posouzení žádosti žalobce. Takto požádal příslušný orgán o sociální šetření, resp. podal žádost na OSPOD ve věci zjištění využívání majetku nezletilého, zjišťoval dluh na výživném týkající se A. Š., též do spisu zahrnul zajistil listiny, jimiž disponoval z předchozích řízení, jak jsou blíže vymezeny v bodě 5 rozsudku, o které žalobce nežádal, neboť mu z úřední činnosti byly známy.
46. Možnost ověřit rozhodné skutečnosti uvedené v žádosti, popř. zjistit skutečnosti žadatelem, příjemcem nebo společně posuzovanou osobou neuvedené, které mohou mít vliv na nárok na dávku, její výši nebo výplatu, dává orgánu pomoci v hmotné nouzi § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Toto ustanovení však nestanovuje povinnost orgánu rozhodujícímu o dávce vždy vyžadovat údaje u těchto subjektů. Je tak do jisté míry na úvaze orgánu pomoci v hmotné nouzi, který postup uplatní. Taková úvaha samozřejmě nesmí být svévolná a orgán pomoci v hmotné nouzi tak musí v každém individuálním případě zvažovat, zdali případná výzva není pro žadatele či příjemce nepřiměřeně zatěžující, šikanózní či bezúčelná (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015–30). Podle

citovaného rozhodnutí by takový výklad by byl zcela v rozporu s konceptem rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi, neboť **povinnost tvrdit a dokázat nedostatečné majetkové poměry leží především na žadateli či příjemci dávky**. V řízení dle zákona o pomoci v hmotné nouzi se ustanoveními § 49 odst. 1 písm. a) a § 49 odst. 2 **důkazní aktivita (břemeno) ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší na žadatele o dávku**, resp. i na osoby, jimž dávka byla dříve přiznána (příjemce). Pokud tedy orgán pomoci v hmotné nouzi příjemce vyzve k doložení rozhodných skutečností tak, aby bylo toto břemeno splněno, a zároveň tak nečiní šikanózním, bezúčelným či nepřiměřeně zatěžujícím způsobem, jedná v souladu se zákonem.

47. Soud proto přistoupil k posouzení toho, zda doklady, které absentovaly v reakci žalobce na výzvu ze dne 27. 6. 2022, byly nezbytné pro to, aby správní orgán mohl meritorně žádost žalobce o dávku posoudit, resp. zda žalobce doložil potřebné náležitosti žádosti dle § 72 zákona o pomoci v hmotné nouzi, při paměti toho, zda si žalovaný měl či mohl údaje, které označil za chybějící obstarat sám. Krajský tak učinil za účelem vyhodnocení opodstatněnosti výzvy správního orgánu ze dne 27. 6. 2022 ve světle v předchozím odstavci citované judikatury.

Ad a) „Doklad o měsíčních příjmech žalobce za měsíc březen 2022“

Již výše bylo konstatováno, že rozhodnuté období dle § 10 odst. 2 zákona o hmotné nouzi, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku, je období tří kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci. V případě žalobce žádajícího o dávku v měsíci červnu 2022 je tak **zkoumáno období měsíců března až května 2022**.

K výzvě ze dne 27. 6. 2022 žalovaný přiložil mj. i formulář „Doklad o výši měsíčních příjmů“ a žalobce poučil o tom, že má doložit své měsíční příjmy v období od března do května 2022.

I přes zcela jednoznačné a nikterak nezavádějící poučení žalovaného žalobce, který je vysokoškolským studentem a osobou disponující minimálně uživatelskou znalostí práce na PC a s datovou schránkou, což prokázal svou abundantní korespondencí s rozličnými institucemi, již soudu doložil, udal v části B. daného formuláře své příjmy za měsíce duben až červen 2022 (!).

Správní orgán tak nemohl vyjít jen z obecného tvrzení žalobce, že je v tíživé finanční situaci, neboť prohlášení o příjmech v rozhodném období je nezbytným údajem pro posouzení jeho žádosti o dávku v hmotné nouzi. Byť má žalobce za to, že žalovanému byly informace o příjmech žalobce známy z předchozích řízeních, žalovaný opravdu nemohl bez potřebné součinnosti žalobce dovodit, jaký byl jeho konkrétní příjem za měsíc březen 2022 (byť by byl nulový). Jedná se totiž bezpochyby o údaj, který je způsobilý se v čase měnit.

Je vhodné zdůraznit, že žalobce měl povinnost rozhodné skutečnosti osvědčit, nepostačí jeho holé tvrzení, ale je nutno tyto skutečnosti vlastní aktivitou relevantně doložit a popsat (srovnej například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 12. 2010, č. j. 3 Ads 130/2010-78). Pro rozhodování je totiž nutné, aby byly při podání žádosti o dávku ze strany žadatele (společně posuzovaných osob) sděleny orgánu pomoci v hmotné nouzi pravdivě

veškeré potřebné informace. Prakticky se jedná o detailní a řádné vyplnění tiskopisu žádosti o dávku a tiskopisů k žádosti náležejících. Uvedené žalobce nesplnil.

Ad b) Příjmy, ze kterých byly hrazeny náklady na bydlení a základní životní potřeby rodiny

Žalobce doložil výpisy z účtu své matky, z nichž vyplývá, že tato hradila za žalobce náklady nájemného dle smlouvy o nájmu za měsíce leden až duben 2022, dále pak nedoplatek za služby za období roku 2021. Již ovšem nikterak neosvědčil, z jakých zdrojů byly hrazeny náklady na bydlení v měsíci květnu 2022 (při vědomí rozhodného období v souzené věci). Též nebylo nikterak osvědčeno, z jakých zdrojů byly hrazeny náklady na základní životní potřeby rodiny.

K tomuto bodu soud dále odkazuje na závěry učiněné výše *ad a)* tohoto rozsudku, přičemž opakuje, že pouhé tvrzení žalobce v souzené věci nepostačí k osvědčení rozhodných skutečností.

Ad c) Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech syna M.

Ve spise absentuje zcela prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech nezletilého.

Zde soud poukazuje i na povinnost společně posuzovaných osob osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku vyplývající z § 49 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. S ohledem na skutečnost, že společně posuzovanou osobou je v případě souzené věci nezletilá osoba, přesouvá se tato povinnost na zákonného zástupce, tedy žalobce.

Žalobce byl výzvou ze dne 27. 6. 2022 jednoznačně zavázán k doložení této okolnosti na přiloženém formuláři, a to v rozhodném období, kteréžto nedostál. Nelze ani přesvědčit žalobci, že by bylo lze uvedenou informaci zjistit z obsahu spisů vedených k předchozím žádostem žalobce. Jedná se totiž opětovně o údaj, který se může v čase měnit a je nutno jej zkoumat vždy v konkrétním rozhodném období.

Ad d), e) a f) Druhá strana tiskopisu informace o užívaném bytu; sdělení pronajímatele o sazbě a jističích eklektické energie; evidenční list podepsaný žalobcem

Správní orgán adresoval žalobci společně s výzvou ze dne 27. 6. 2022 formulář „Informace užívaném bytu“, a to zejména za účelem posouzení celkových bytových poměrů žalobce, jakož i výdajové složky jeho rozpočtu.

Žalobce doložil k výzvě toliko první stranu přiloženého tiskopis, byť formulář čítá celkem dvě strany (v zápatí uvedeno číslování „strana 1/2“ a pokyn „obráťte“).

Soud si k důkazu opatřil vzor daného tiskopisu dostupný na webových stránkách úřadu práce, přičemž zjistil, že tento opravdu čítá celkem dvě strany. Prostřednictvím údajů na straně druhé tiskopisu totiž žadatel osvětluje správnímu orgánu údaje týkající se energie používané k vaření (oddíl F), k vytápění (oddíl G), k ohřevu teplé vody (oddíl I) a dále též informace o sazbě, distributorovi a jednotkové ceně energie (oddíl I), jakož i informace o

zdroji vody (oddíl H). V oddílu K je pak přítomno prohlášení o pravdivosti údajů a poučení o následcích nepravdivých údajů. Druhá strana tiskopisu v neposlední řadě zahrnuje výčet dokladů, které je nutno doložit správnímu orgánu (například doklad do podlahové ploše, výši a úhradě nájemného, úhradě za služby, doklad o výši vodného a stočného *etc.*).

K výzvě správního orgánu žalobce sazbu jističů žalobce nedoložil vůbec, přičemž z jím doložených důkazů vyplývá, že žalobce komunikoval se svým pronajímatelem ohledně sazeb jističů teprve v lednu 2023 (srovnej e-mailovou korespondenci z ledna 2023; přílohová obálka přílohy žalobce A–D), a to v jiném řízení (další žádost žalobce o dávky pomoci v hmotné nouze týkající se jiného rozhodného období – po vydání napadeného rozhodnutí).

Jak vyplývá z komentáře k § 34 zákona o pomoci v hmotné nouzi dostupného v systému ASPI, pro určení odůvodněných nákladů na bydlení se u bytů ve všech formách bydlení k položce „nájemné“ a „služby“ dále připočítává „úhrada prokazatelné nezbytné spotřeby energií“ (elektrická energie, plyn, další energie). Cena elektrické energie se počítá z ceníků distribučních společností, které od ERÚ získaly licenci na dodávku elektřiny poslední instance. Je součtem ceny za distribuci a ceny za tzv. silovou elektřinu. Pro výpočet ceny za distribuci se používají ceníky distribučních společností ČEZ Distribuce, a.s., E.ON Distribuce, a.s. a REDistribuce, a.s. Jako ceník poslední instance silové elektřiny se používá ceník poslední instance od společnosti ČEZ Distribuce, a to ve znění za prosinec předcházejícího roku. V nákladech elektrické energie v částce v místě obvyklé jsou zahrnuty stálé platby (nezávislé na spotřebě, tedy platba za jistič a měsíční platba za obchodní činnost dodavateli), dále platby za distribuované množství, za dodané množství silové elektřiny, platby za systémové služby, za krytí vícenákladů a za činnost operátora.

V praxi energie orgán pomoci v hmotné nouzi při stanovení odůvodněných nákladů na bydlení zohledňuje, pokud jsou hrazeny žadatelem o dávku či osobou společně posuzovanou. A to nejen v případě, pokud jsou žadatel o dávku či osoba společně posuzovaná nahlášeni jako odběratelé u dodavatelů energií, ale i tehdy, pokud jsou energie hrazeny majiteli bytu a tento je u dodavatelů energií nhlášen jako odběratel.

Žalovaný tedy pro náležité posouzení žádosti žalobce potřeboval zjistit údaje o sazbách, distributorech a jističích, za účelem stanovení odůvodněných nákladů na bydlení. Má-li orgán pomoci v hmotné nouzi dokázáno, že si majitel bytu stanovil náklady na energie vyšší, než jsou fakticky stanoveny dodavatelem energie, započte se totiž pouze výše, která je prokazatelně stanovena dodavatelem energie a kterou také tedy majitel bytu dodavateli energie uhradí. Pokud je vypočtená výše energie vyšší než skutečné úhrady, které žadatel předkládá, započítává se do odůvodněných nákladů na bydlení výše skutečných úhrad.

Žádané údaje žalobce ani přes výzvu správnímu orgánu nedodal, přičemž se nejednalo o údaje, které by pro něj nebyly zjistitelné, jak vyplývá ze skutečnosti, že byl schopen v dalších řízeních o dávkách, které vedl, o těchto informacích s pronajímatelem komunikovat.

Žalobce navíc nedodal žalovanému evidenční list obsahující údaje o platbách energií, který by byl z jeho strany podepsán, tedy stvrzen, k čemuž byl rovněž zcela srozumitelně vyzván. Evidenční list opatřený svým podpisem doložil následně až v rámci probíhajícího soudního

řízení. Dle názoru soudu nepředstavuje žádost správního orgánu o připojení podpisu k listině přehnaně zabřemeňující úkon, který byl žalobce nebyl s to vykonat.

Ad g) Využívání majetku nezletilého syna uvedeného na LV č. X („garáž“), ke zvýšení příjmu společně posuzovaných osob

Zákon o pomoci v hmotné nouzi vychází z principu odpovědnosti osoby za své sociální postavení. Pro určení stavu hmotné nouze pro nárok na opakující se dávky se tedy mimo jiné zohledňuje, zda si osoba (společně posuzované osoby) nemohou zvýšit příjem vlastním přičiněním, a tím si zabezpečit zcela či částečně finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb a úhradu odůvodněných nákladů na bydlení, a to okamžitě či po uplynutí určité doby, na dobu přechodnou či trvale

Za zvýšení příjmu vlastním přičiněním se rozumí i prodej nebo jiné využití majetku (§ 14, 28 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Tyto možnosti jsou zohledňovány jak v případě podání žádosti o opakující se dávku, tak v průběhu poskytování opakující se dávky.

Majetek nezletilého zapsaný na LV č. X v k. ú. X, tedy garáž, není kryt výjimkami § 11 odst. 2 a 5, § 14 odst. 1 a 2 zákona o hmotné nouzi, ve kterých zákon taxativně vyjmenovává, kdy se nepožaduje prodej nebo jiné využití majetku ke zvýšení příjmu vlastním přičiněním, resp. k případnému správní uvážení ohledně účelnosti využívání majetku správní orgán ani nemohl z důvodu absence součinnosti žalobce přistoupit.

Vzhledem k tomu, že byl žalobce schopen vyjádření stran využívání jiného majetku nezletilého (bytová jednotka), nerozumí soud tomu, proč na tuto položku výzvy žalobce nikterak nereagoval, přičemž daný požadavek správního orgánu považuje za zcela legitimní a odpovídající jazykovému i teleologickému výkladu relevantních ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Ad h) a i) Kompletní výpisy z účtů X a X za období měsíce března až května 2022, případně smlouva o jejich zrušení; smlouva o založení účtu bankovního účtu č. X nezletilého M. a účtu č. X žalobce

Obecně k tomuto požadavku správního orgánu soud konstatuje, že informace o bankovních účtech žadatelů, resp. společně posuzovaných osob, a možných obratech na nich velice důležitá. Právě výpisy z účtů mohou orgánu pomoci v hmotné nouzi sloužit jako podklad nutný pro posouzení majetkových poměrů žadatele a příjemce dávky a také společně posuzovaných osob. Rozdíl mezi výdaji a příjmy lze totiž kupříkladu pokrýt z dříve získaných úspor. Je tedy zcela běžné, pokud orgán pomoci v hmotné nouzi při posuzování celkových majetkových poměrů vychází z výpisů z účtů, neboť tak může ověřit, že žadatel, resp. příjemce, nedisponuje takovým majetkem, který by vylučoval, že splňuje podmínky pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30).

V souzené věci bylo provedeným dokazováním prokázáno, že minimálně v únoru 2022 (tedy v období ještě před podáním žádosti, jejímž výstupem je napadené rozhodnutí) žalobce

doručil správnímu orgánu (do spisu vyvedeného v jiném řízení) zproštění mlčenlivosti ve vztahu k bankovním institucím.

Správní orgán tedy měl možnost údaje o bankovních účtech a obracech na nich ve světle souhlasu žalobce a v případě absence součinnosti ze strany žalobce zjišťovat přímo u dotčených bankovních institucí, což, jak vyplývá ze správního spisu, neučinil.

S ohledem na množství dokumentů, které ovšem žalobce k výzvě nedodal, nepovažuje odkryté pochybení žalovaného za tak zásadní, aby mělo vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

Přesto krajský soud apeluje na žalovaného, aby v případě, že disponuje uvedeným souhlasem žadatele, daného souhlasu využil, případně náležitě odůvodnil, proč takovýto údaj požaduje přímo po žadateli a neužije postupu předpokládaného § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

48. K zajištěným podkladům k žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi pak krajský soud nad rámec údajů vyžadovaných žalovaným výzvou ze dne 27. 6. 2022 důrazně poukazuje na skutečnost, že žalobce v prohlášení o stanovení vyživovací povinnosti a jejím plnění nekonkretizoval dluh na výživném pro svou nezletilou dceru I. a již zletilého syna A. Soud tedy nad rámec výše uvedeného shledává i tento údaj dodaný žalobcem za nekompletní. Citované informace jsou totiž podstatné z hlediska možné výše dávky, jak byl ostatně žalobce poučen v „Základním poučení“, které stvrdil svým podpisem dne 28. 6. 2022. U žadatele, který dluží na výživném pro nezletilé dítě vyšší než trojnásobek měsíční splátky stanovené rozhodnutím soudu, se totiž částka živobytí sníží na částku existenčního minima. Tato informace tedy mohla zásadním způsobem ovlivnit výši žádané dávky a žadateli nikterak nepřislušní hodnotit, zda je tento údaj pro správní orgán podstatný či nikoliv.
49. Soud dále k samotné výzvě ze dne 27. 6. 2022 a jejímu obsahu konstatuje, že ji považuje za dostatečně konkrétní. Žalobce si ostatně protiřečí, pokud v doplnění žaloby považuje výzvu za obsáhlou a v konečném návrhu zase za obecnou, to vše, aniž by vůbec kdy specifikoval, které konkrétní doklady či údaje (vyjma zproštění mlčenlivosti) již měl dle jeho názoru správní orgán k dispozici z předchozích řízení (resp. které si měl z úřední činnosti zajistit sám) a které nikoliv.
50. Správní orgán rovněž ve výzvě určil standartní a zcela přiměřenou lhůtu k doplnění žádosti. Již opakovaně soud upozornil na to, že výzva obsahovala sankce za nesplnění stanovených povinností, tedy poučení žadatele, o možných následcích za nesplnění výzvy. Výzva úřadu práce byla dostatečně určitá, aby mohl žalobce poskytnout potřebné informace o své finanční situaci. Výzva byla i dostatečně odůvodněná, protože odkazovala na povinnost stěžovatele jako příjemce dávky vyhovět výzvě k osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku. V rozsudku ze dne 31. 1. 2023, č. j. 2 Ads 147/2021-41, přitom Nejvyšší správní soud, nepovažoval za pochybení, ani pokud žadatel neměl k dispozici přesný popis konkrétních důkazů, které má předložit. Shledal naopak v pořádku, pokud mu byl ponechán prostor, aby s ohledem na svoji situaci předložil dostupné doklady, které by mohly prokázat požadované informace.

51. Krajský soud tedy uzavírá, že správní orgán v souzené věci nepostupoval nikterak obstrukčně: toliko se snažil testovat příjmy rodiny a nákladů na bydlení za rozhodné období. Po žalobci vyžadoval, s výjimkou rozvedenou výše *ad g)*, toliko listiny, které byly nezbytné k prokázání jeho nároku; jinými slovy, co mohl, zajistil si sám a nepřiměřeně nezatěžoval žalobce vyžadováním potvrzení o skutečnostech, jež mohl ověřit z rozhodnutí jiných orgánů či jinými doklady.
52. Dle názoru soudu si žalobce v řízení před správními orgány patrně neuvědomil význam osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.
53. O přístupu žalobce pak svědčí i skutečnost, že tento nikterak nereagoval na výzvu osobně se dostavit k jednání u úřadu. Nevyužil následně ani možnosti prostudovat správní spis odkazem na pandemickou situaci. Zde soud shodně s žalovaným poukazuje na skutečnost, že v měsíci červenci roku 2022 již nebyl vyhlášen nouzový stav z důvodu pandemie onemocnění Covid, žadatel se nemusel obávat zvýšeného rizika onemocnění touto nákazou. Žalovaný též nikterak nepochybil, pokud žalobci nezaslal kopie správního spisu. I zde soud shodně s žalovaným odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2011, č. j. 5 As 16/2011-106, od jehož závěrů není důvodů se odklonit ani v nyní projednávané věci. Podle správního řádu je s právem nahlížet do spisu spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části, nikoliv však právo, aby správní orgán kopie účastníku řízení zasílal. V projednávané věci žalobce měl reálnou možnost si kopii předmětného protokolu opatřit. Pokud této možnosti nevyužil, nelze tuto skutečnost vytýkat správnímu orgánu.
54. Lze shrnout, že v souzené věci bylo poučovací povinnosti a povinnosti upozornění, že nebyly osvědčeny skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, učiněno zadost. K problematice zjišťování skutkového stavu v řízení dávku pomoci v hmotné nouzi lze opětovně odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30, v němž byl vysloven závěr i přenesení důkazní aktivity (břemene) ohledně osvědčení nároku na dávku na žadatele o dávku.
55. V případě, že byl žadatel neaktivní, resp. „aktivní jiným směrem“, a v rozporu s výzvou žádané dokumenty nedodal v kompletním rozsahu, neměl správní orgán pravomoc předložení takových informací vynutit. Správní orgán je sice povinen vycházet ze skutečností jemu známých z vlastní úřední činnosti podle § 6 odst. 2 správního řádu, což v souzené věci i činil, nicméně ostatní rozhodné skutečnosti musel osvědčit žadatel dávky (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 7. 2022, č. j. 6 Ads 298/2021-38, publikovaný pod č. 4375/2022 Sb. NSS, či ze dne 19. 4. 2016, č. j. 6 Ads 219/2015-30). Žalobce však na výzvu adekvátně nereagoval, všechny potřebné skutečnosti neosvědčil, kompletní doklady nedoložil. Vzhledem k jeho přístupu postupovaly následně správní orgány v souladu s § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi a žádost žalobce zamítly, respektive dávky nepřiznaly.

VI. Závěr a náklady řízení

56. Krajský soud na základě shora uvedeného dospěl k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, proto žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
57. Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce v řízení úspěšný nebyl a žalovaný na jejich náhradu nárok ze zákona nemá (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).
58. Žalobci byl ustanoven k ochraně jeho práv podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zástupce z řad advokátů Mgr. Petr Miketa, jehož odměnu a hotové výdaje hradí stát. Soud zástupci žalobce přiznal odměnu za zastupování podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), ve výši 5 000 Kč, a to za 5 úkonů právní služby (převzetí a přípravy zastoupení, prostudování spisového materiálu, doplnění žaloby, dvakrát účast u jednání soudu) podle § 9 odst. 2 advokátního tarifu. Dále soud přiznal zástupci žalobce paušální náhradu hotových výdajů na pět úkonů právní služby ve výši 300 Kč ve smyslu § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Odměna a náhrada hotových výdajů byla navýšena o daň z přidané hodnoty v zákonné výši, celkem činí 7 865 Kč a bude zástupci žalobce vyplacena z rozpočtových prostředků krajského soudu do 30 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 13. června 2023

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně